

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

21. Суперечливий характер ставлення Льва Толстого до релігії та церкви

Ірина Збаржевецька, В. Павлов

Національний університет харчових технологій

Лев Миколайович Толстой (1828–1910) відомий світу як талановитий письменник, тврами якого захоплюються читачі на всіх континентах. Будучи художником з великої літери, неординарною і яскравою особистістю, в своїх оповіданнях, повістях, романах він виходить, як правило, за межі простої констатації фактів, явищ, подій, які описує, і намагається досліджувати глибинні основи поведінки людей та їх характери, чинники і рушійні сили функціонування суспільства, місце і роль в життєдіяльності індивідів та їх різноманітних об'єднань соціальних інститутів, традицій, звичаїв, ідеологічних та соціально-психологічних стереотипів. Художньо інтерпретуючи дійсність, він піднімається до рівня філософського осмислення фундаментальних проблем буття світу і людини у ньому. Свою власну позицію теоретик демонструє щодо релігії і церкви.

Впродовж усього життя Л. Толстой активно цікавиться релігійною проблематикою та діяльністю церкви. Про Бога, релігію, релігійну віру, церкву, священників багато пише в своїх художніх творах. Водночас робить власні теоретичні розвідки у даному напрямі. Він є автором низки відповідних праць: «Сповідь», «Про життя», «З'єднання та переклад чотирьох Євангелій», «Царство боже всередині нас», «Релігія і моральність», «В чому моя віра?», «Що таке релігія і в чому її суть», «Дослідження догматичного богослов'я», «Єдина заповідь», «Шлях життя» та ін. Маючи постійний інтерес до релігії, на рівні власного світогляду перші 50 років життя Лев Миколайович ніяких релігійних переконань не демонструє. Релігія і діяльність церкви цікавлять його як об'єкт теоретичного дослідження. Після так званої душевної кризи, яку він пережив у 70-і – 80-і роки, ситуація кардинально змінюється. Його світоглядні орієнтири набувають вираженої релігійної спрямованості. При цьому Л. Толстого мало цікавить догматична сторона християнського віровчення. Він її і не розуміє, і не сприймає. Більше того, на цьому постійно акцентує увагу. Письменника приваблює лише моральне вчення християнства, особливо та його частина, що представлена в Євангелії.

Відзначаючи роль релігії в житті індивідів і суспільства в цілому, Лев Миколайович до останніх днів життя різко негативно ставився до діяльності церкви у всіх її проявах. Вважав, що церква виправдовує війни, насилля, експлуатацію людини людиною, підтримує державу у її репресивних діях щодо інакомислячих. Він досить жорстко критикував церковні обряди і таїнства, чиновників від релігії, священнослужителів, всіх, хто використовує релігію у власних корисних цілях. Результат такої позиції відомий – церква відлучила письменника від себе. Він став вигнанцем у церковному світі.